

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU24

Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen och utlänningsdatalagen.

Regeringen föreslår i propositionen bl.a. att möjligheten utökas för Migrationsverket och Polismyndigheten att fotografera en utlänning och ta hans eller hennes fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll. Regeringen föreslår vidare att resedokument och främlingspass ska kunna återkallas och att en utlänning i vissa fall ska kunna beviljas högst tre främlingspass under en femårsperiod.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns nio reservationer (M, SD, V, KD, L).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten.

Cirka 20 yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten	6
Reservationer	21
1. Fotografi och fingeravtryck vid inre utlänningskontroll, punkt 1 (SD)	21
2. Fotografi och fingeravtryck vid inre utlänningskontroll, punkt 1 (V) ..	21
3. Register över fotografier och fingeravtryck , punkt 2 (V)	22
4. Åldersgräns för fingeravtryck, punkt 4 (M, KD, L).....	23
5. Utökade befogenheter m.m., punkt 5 (M, SD, KD).....	23
6. Medtagande för utredning och gallring av fotografi och fingeravtryck, punkt 6 (SD).....	24
7. Begränsning av rätt till resedokument och statistik över resehandlingar, punkt 7 (SD, KD)	25
8. Resedokuments giltighetstid och giltighetsområde, punkt 8 (SD).....	25
9. Begränsning av främlingspass och återkallelse av resehandlingar, punkt 9 (M, SD, KD).....	26
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	28
Propositionen	28
Följdmotionerna	28
Motion från allmänna motionstiden 2020/21	30
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	31
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag	36

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Fotografi och fingeravtryck vid inre utlänningskontroll**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar det avser 9 kap. 8 §.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:159 punkt 1 i denna del och avslår motionerna
2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 1 och
2020/21:3930 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) i denna del.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

2. **Register över fotografier och fingeravtryck**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:159 punkt 2 och avslår motion
2020/21:3930 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) i denna del.

Reservation 3 (V)

3. **Lagförslagen i övrigt**

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar som inte omfattas av utskottets förslag ovan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:159 punkt 1 i denna del.

4. **Åldersgräns för fingeravtryck**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 4 och

2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 4 (M, KD, L)

5. **Utökade befogenheter m.m.**

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 3–5 och 11,

2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (M, SD, KD)

6. Medtagande för utredning och gallring av fotografi och fingeravtryck

Riksdagen avslår motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 2 och 12.

Reservation 6 (SD)

7. Begränsning av rätt till resedokument och statistik över resehandlingar

Riksdagen avslår motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 6 och 10.

Reservation 7 (SD, KD)

8. Resedokuments giltighetstid och giltighetsområde

Riksdagen avslår motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 7.

Reservation 8 (SD)

9. Begränsning av främlingspass och återkallelse av resehandlingar

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 8 och 9,

2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3 och

2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4.

Reservation 9 (M, SD, KD)

Stockholm den 6 maj 2021

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Maria Malmer Stenergard (M), Carina Ohlsson (S), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Arin Karapet (M), Mattias Vepsä (S), Jennie Åfeldt (SD), Jonny Cato (C), Christina Høj Larsen (V), Fredrik Malm (L), Rasmus Ling (MP) och Hannah Bergstedt (S).

Redogörelse för ärendet

Regeringen beslutade i april 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär att Polismyndigheten ges utökade möjligheter att dels ta fingeravtryck i identifieringssyfte, dels omhändertar pass eller andra identitetshandlingar. Utredningen fick även i uppdrag att lämna förslag på hur missbruk av resedokument, främlingspass och uppehållstillståndskort kan motverkas. Utredningen överlämnade i november 2017 betänkandet Klarlagd identitet – Om utlänningars rätt att vistas i Sverige, inre utlänningskontroller och missbruk av identitetshandlingar (SOU 2017:93).

Regeringen har inhämtat Lagrådets yttrande över lagförslagen. Lagrådet ansåg sig inte kunna tillstyrka regeringens förslag i 9 kap. 8 § utlänningslagen (2005:716) eller 15 och 20 §§ utlänningsdatalagen (2016:27). Regeringen följer delvis Lagrådets förslag.

En redovisning av motionerna och det riksdagsbeslut som föreslås i propositionen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Reservanternas lagförslag finns i bilaga 3.

Utskottets överväganden

Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om utökade möjligheter att ta fotografi och fingeravtryck vid inre utlänningskontroller samt för att motverka missbruk av resedokument och främlingspass.

Riksdagen avslår yrkanden om åldersgränsen för tagande av fingeravtryck, ytterligare åtgärder vid inre utlänningskontroll samt om att motverka missbruk av resehandlingar.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (V), 3 (V), 4 (M, KD, L), 5 (M, SD, KD), 6 (SD), 7 (SD, KD), 8 (SD) och 9 (M, SD, KD).

Gällande rätt

Bestämmelser om kontroll- och tvångsåtgärder av utlänningar finns i 9 kap. utlänningslagen (2005:716) förkortad UtL. Där regleras bl.a. kontroll av personer enligt kodexen om Schengen gränserna (in- och utresekontroll) och kontroll under vistelsen i Sverige (inre utlänningskontroll).

In- och utresekontroll

Reglerna för gränspassage finns i kodexen om Schengen gränserna (gränskodexen). Enligt kodexen ska ingen gränskontroll göras av personer som passerar de inre gränserna mellan EU:s medlemsstater (artikel 1). Däremot ska alla personer, även de som enligt unionsrätten har fri rörlighet, underkastas vissa kontroller när de passerar en yttre gräns (artikel 8). Kontrollen omfattar bl.a. personens identitet och nationalitet samt att resehandlingarna är äkta och giltiga. Det ska också kontrolleras att personen inte utgör ett hot mot den allmänna ordningen, inre säkerheten, folkhälsan eller internationella förbindelser i någon av medlemsstaterna. Ytterligare ett antal kontroller ska göras, bl.a. att personen har erforderlig visering och tillräckliga ekonomiska medel för sitt uppehåll under vistelsen.

Det är Polismyndigheten som ansvarar för kontroll av personer enligt gränskodexen (9 kap. 1 § UtL). Tullverket och Kustbevakningen är skyldiga att hjälpa Polismyndigheten vid en sådan kontroll. Migrationsverket får efter överenskommelse med Polismyndigheten också hjälpa till vid kontrollen.

Om det är nödvändigt för att ta reda på en utlännings identitet och i vissa fall resväg får en utlännings kroppsvisiteras. Även bagaget får undersökas. För att förhindra att en utlännings reser in i Sverige i strid med bestämmelserna i gränskodexen får även bagageutrymmen och övriga slutna utrymmen i bilar och andra transportmedel undersökas (9 kap. 2 § UtL).

En utlänning som inte kan styrka sin identitet i samband med inresekontrollen får fotograferas. Om personen har fyllt 14 år får även fingeravtryck tas (9 kap. 8 § 1 UtL). I 9 kap. UtL finns även bestämmelser om fotografering och fingeravtryckstagning i andra situationer, t.ex. för kontroll i vissa fall av identiteten och av resehandlingens äkthet i enlighet med bestämmelser i gränskodexen (8 a–8 f §§ UtL). Det finns också regler om omhändertagande av pass, t.ex. om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd i samband med inresan (4 och 5 §§ UtL).

En utlänning är skyldig att stanna kvar för utredning i samband med in- eller utresekontroll enligt gränskodexen. Skyldigheten att kvarstanna gäller inte längre än nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar. En polisman får hålla kvar en utlänning som vägrar att stanna kvar för utredning (9 kap. 11 § UtL).

Inre utlänningskontroll

Att gränskontrollerna vid de inre gränserna inom Schengenområdet har avskaffats hindrar inte andra typer av personkontroller, exempelvis s.k. inre utlänningskontroll som syftar till att kontrollera en utlännings rätt att vistas i Sverige.

En inre utlänningskontroll får endast vidtas om det finns grundad anledning att anta att utlänningen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Utlänningen är vid kontrollen skyldig att på begäran överlämna pass eller andra handlingar, som visar att han eller hon har rätt att uppehålla sig i Sverige (9 kap. 9 § UtL).

En utlänning är också skyldig att efter kallelse av Migrationsverket eller Polismyndigheten komma till verket eller myndigheten och lämna uppgifter om sin vistelse här i landet. Om utlänningen inte gör det, får han eller hon hämtas genom Polismyndighetens försorg. Om det på grund av utlännings personliga förhållanden eller av någon annan anledning kan antas att utlänningen inte skulle följa kallelsen, får han eller hon hämtas utan föregående kallelse (9 kap. 9 § UtL).

En utlänning är också skyldig att stanna kvar för utredning i samband med sådan kallelse eller hämtning, dock inte längre än vad som är nödvändigt och inte i något fall längre än sex timmar. Även i detta fall får en polis hålla kvar en utlänning som vägrar att stanna kvar för utredning (9 kap. 11 § UtL).

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och om utlänningen fyllt 14 år ta hans eller hennes fingeravtryck om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd i samband med kontrollen eller om det finns grund för att ta personen i förvar (9 kap. 8 § UtL). Fotografi och fingeravtryck får på samma sätt även tas för kontroll av ett uppehållstillståndskort. När det gäller utfärdande av uppehållstillståndskort är den nedre åldersgränsen sex år för att ta upp fingeravtryck. Den som har ett uppehållstillståndskort är skyldig att vid en kontroll låta en polis fotografera honom eller henne och ta hans eller

hennes fingeravtryck, för att kunna kontrollera att fotografiet och fingeravtrycken motsvarar det fotografi och de fingeravtryck som finns sparade i uppehållstillståndskortet (9 kap. 8 b § UtL). Om identiteten inte kan fastställas på annat sätt är personen också skyldig att låta bl.a. en polis ta fotografi och fingeravtryck för att kunna identifiera utlänningen genom en sökning i Schengens informationssystem (9 kap. 8 f § UtL).

Till skillnad från vid en inresekontroll får Polismyndigheten och Kustbevakningen i samband med en inre utlänningskontroll inte kroppsvisitera en utlänning och undersöka hans eller hennes bagage, handresgods, handväskor och andra tillhörigheter för att eftersöka pass och andra identitetshandlingar. Det finns inte heller någon möjlighet att vid en inre utlänningskontroll ta ett dna-prov.

Om en utlänning vid en inre utlänningskontroll ansöker om uppehållstillstånd får Polismyndigheten ta hand om pass eller andra identitetshandlingar i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här i landet eller lämnar det (9 kap. 4 § UtL).

Inre utlänningskontroller utförs i regel av Polismyndigheten. De får utföras var som helst i landet och ska vara en integrerad del av Polismyndighetens olika verksamhetsgrenar. Kustbevakningen ska medverka i Polismyndighetens kontrollverksamhet genom kontroll av och i anslutning till sjötrafiken samt vid bl.a. en kontroll på Öresundsbron eller på annan plats inne i landet.

Registerfrågor

EU:s dataskyddsförordning utgör grunden för personuppgiftsbehandling inom EU. Förordningen är direkt tillämplig i alla EU:s medlemsstater men förutsätter och möjliggör samtidigt kompletterande och specificerande nationella bestämmelser av olika slag.

Utlänningsdatalagen (2016:27) är en sektorsspecifik registerlag som reglerar all automatiserad personuppgiftsbehandling som sker i den verksamhet som Migrationsverket, Polismyndigheten och utlandsmyndigheterna bedriver enligt utlännings- och medborgarskapslagstiftningen. Kompletterande bestämmelser till lagen finns i utlänningsdataförordningen (2016:30). I lagen finns bestämmelser om bl.a. behandling av uppgifter i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier.

Genom 15 § utlänningsdatalagen ges Migrationsverket rätt att föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8 § UtL. Fotografier lagras i den centrala utlänningsdatabasen (CUD) hos Migrationsverket medan fingeravtryck lagras i ett särskilt register som Polismyndigheten har hand om åt Migrationsverket. Förutom fingeravtryck och fotografier får registren även innehålla uppgifter om namn, person- eller samordningsnummer, födelsetid, kön, medborgarskap eller annan identifieringsuppgift (2 § utlänningsdataförordningen). Uppgifterna i registret ska gallras när den registrerade blir svensk medborgare eller i andra fall tio år efter det att uppgiften

registrerades (3 § utlänningsdataförordningen). Frågor om tillgång till personuppgifter regleras i 4–7 §§ utlänningsdataförordningen.

I 15 § utlänningsdatalagen regleras uttömmande för vilka ändamål som fingeravtryck och fotografier får behandlas. Behandling får ske bl.a. i ärenden om avvisning och utvisning samt om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot fingeravtrycks- och signalementsregister som Polismyndigheten för enligt 5 kap. 11 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

Av 19 § utlänningsdatalagen framgår att bl.a. Polismyndigheten får medges direktåtkomst till personuppgifter hos Migrationsverket. Polismyndighetens direktåtkomst till registren över fingeravtryck och fotografier är begränsad genom 9 § utlänningsdataförordningen till de personuppgifter som myndigheten behöver för ärenden om avvisning och utvisning.

De fingeravtryck som i dag tas enligt 9 kap. 8 § UtL kontrolleras bl.a. mot Migrationsverkets fingeravtrycksregister, Polismyndighetens fingeravtrycks- och signalementsregister och Eurodac. Syftet med kontrollerna är dels att fastställa ansvarig medlemsstat enligt exempelvis Dublinförordningen, dels att fastställa utlänningsidentitet. Sökningen mot Polismyndighetens fingeravtrycksregister visar också om utlänningskandidaten är känd av polisen sedan tidigare som i Sverige dömd eller misstänkt gärningsman och kan i vissa fall även visa om utlänningskandidaten är internationellt efterlyst av Interpol.

Resedokument

Flyktingar och statslösa personer har oftast inte möjlighet att vända sig till sitt hemlands myndigheter för att få en passhandling. I de internationella konventioner som reglerar förhållandena för dessa grupper finns därför föreskrifter om att det land, där flyktingen eller den statslöse lovligt vistas, ska utfärda resedokument.

Migrationsverket får utfärda resedokument för flyktingar eller statslösa personer (4 kap. 4 § UtL). Resedokumentet är en särskild passhandling som gäller för resor utanför Sverige och vid inresa och vistelse i Sverige (2 kap. 9 § UtF). Resedokument ska enligt 2 kap. 7 § UtF utfärdas i de fall som anges i konventionen den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning (SÖ 1954:55), konventionen den 28 september 1954 angående statslösa personers rättsliga ställning (SÖ 1965:54) eller konventionen den 23 november 1957 angående flyktingar som äro sjömän (SÖ 1959:16). Ett resedokument ska utfärdas för viss tid och ska återlämnas till Migrationsverket om innehavaren upphör att vara flykting eller statslös (2 kap. 8 § första stycket och 10 § UtF).

Det finns i dag ingen begränsning av hur många resedokument en person maximalt kan beviljas.

Främlingspass

Även andra utlänningskandidater än flyktingar och statslösa kan vara förhindrade att skaffa hemlandspass. Om en utlänningskandidat inte har någon handling som gäller som

pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling, får Migrationsverket utfärda ett främlingspass för honom eller henne (2 kap. 1 a § första stycket UtL). Om det finns särskilda skäl får främlingspass utfärdas även i andra fall (2 kap. 1 a § tredje stycket UtL). Som huvudregel utfärdas inte främlingspass om Migrationsverket bedömer att personen har möjlighet att skaffa ett hemlandspass.

Om en utlänning har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § UtL eller har beviljats skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c § samma lag, är Migrationsverket skyldigt att utfärda ett främlingspass för utlänningen om han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Främlingspass ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker (2 kap. 1 a § andra stycket UtL). Om en utlänning har ett omedelbart behov av att resa till eller från Sverige, får Migrationsverket utfärda ett provisoriskt främlingspass för honom eller henne (2 kap. 14 § UtIF). Ett främlingspass ska utfärdas med en giltighetstid om högst fem år och får, antingen då det utfärdas eller senare, förses med en anteckning som begränsar dess giltighetsområde (2 kap. 13 § första stycket UtIF). Passet ska återlämnas till Migrationsverket om innehavaren har blivit svensk medborgare, har fått en annan handling som gäller som pass, ska resa till sitt hemland, inte längre har rätt att vistas i landet enligt ett särskilt beslut om avvisning eller utvisning eller har avlidit (2 kap. 16 § UtIF).

Det finns enligt gällande rätt ingen begränsning av hur många främlingspass en person maximalt kan beviljas.

Propositionen

Regeringen anser att det är viktigt att personer inte ska kunna vistas olovligt i Sverige, oavsett om detta är på grund av att de aldrig gett sig till känna för myndigheterna, stannar kvar efter att ett tillstånd har gått ut eller undandrar sig verkställighet av ett av- eller utvisningsbeslut. Även om det av naturliga skäl är svårt att bedöma hur många utlänningar som uppehåller sig i Sverige utan att ha tillstånd att vara här konstaterar regeringen att ett stort antal personer i dag stannar kvar i Sverige under längre perioder trots att de fått ett av- eller utvisningsbeslut. Det har under senare år också noterats ett ökat antal personer, bl.a. unga, som uppehåller sig i Sverige utan att ansöka om uppehållstillstånd. För att upprätthålla den reglerade invandringen är det nödvändigt att kunna klarlägga om en person som befinner sig i Sverige har rätt att vistas här. För att kunna göra det behöver personen kunna identifieras. Detta är enligt regeringen viktigt inte minst för att kunna skydda barn och unga som uppehåller sig i Sverige utan att ansöka om uppehållstillstånd eller som avvikit från boenden som de placerats på som ensamkommande barn, samtidigt som det är viktigt att skydda barnets integritet och säkerställa att barnets rättigheter inte kränks.

Att identiteten på utlänningar klarläggs är även viktigt ur ett säkerhetsperspektiv. De terroristattentat som har förekommit i Europa under senare år har tydligt visat hur viktigt det är att ha kontroll på vilka som vistas i landet. Även när det gäller bekämpande av annan gränsöverskridande brottslighet är brottsmisstänkta identitet av stor betydelse. Det är inte ovanligt att det i dessa sammanhang förekommer personer som uppträder under olika identiteter. För att förhindra och upptäcka säkerhetshot och kriminalitet är det angeläget att det finns effektiva verktyg för att kontrollera identiteten på personer som vistas här och att motverka missbruk av pass och andra resehandlingar.

De möjligheter som enligt gällande rätt finns att utreda utlänningens rätt att vistas i landet är enligt regeringen inte tillräckliga. För att öka möjligheten att identifiera personer vid en inre utlänningskontroll finns det enligt regeringen behov av en utökad möjlighet att kunna ta fotografier och fingeravtryck. Regeringen föreslår därför att Migrationsverket och Polismyndigheten ska få fotografera en utlänning och om utlänningen har fyllt 14 år ta hans eller hennes fingeravtryck om varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en inre utlänningskontroll.

Enligt regeringen talar principen om barnets bästa starkt för att den nya möjligheten att fotografera och att ta fingeravtryck även ska gälla i förhållande till barn. Regeringen konstaterar dock att det inte finns någon gemensam nedre åldersgräns för när fingeravtryck får tas och noterar att det i dag enligt 9 kap. 8 § UtL får tas på barn från 14 år vilket även motsvarar gränsen i Eurodacförordningen. För fotografering föreslås ingen nedre åldersgräns, men det torde enligt regeringen höra till ovanligheterna att barn yngre än 14 år uppehåller sig olovligt i Sverige, utan att vara i sällskap med anhöriga. Vid en samlad bedömning finner regeringen att åldersgränsen för att få ta fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll bör bestämmas till 14 år. Att särskild hänsyn ska tas till barnets bästa vid tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen framgår av portalparagrafen i utlänningslagen och betonas i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens inre utlänningskontroll (RPSFS 2011:4, FAP 273-1). Regeringen anför att principen om barnets bästa ska vara central i såväl bedömningen av om fingeravtryck bör tas som vid tillvägagångssättet. Liksom i andra situationer av fingeravtryckstagning på barn ska åtgärden alltså genomföras på ett barnvänligt och barnanpassat sätt. Detta gäller även när information ges till barnet om åtgärden.

Enligt regeringen är det väsentligt att de inre utlänningskontrollerna inte utförs på ett diskriminerande sätt. En inre utlänningskontroll får endast göras om det finns grundad anledning att anta att utlänningen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Polisens inre utlänningskontroll bör rekvisitet grundad anledning att anta uppfattas så att en inre utlänningskontroll endast får företas efter en helhetsbedömning av föreliggande objektiva omständigheter grundade på den enskilde polisens iakttagelser, spaningsuppgifter, underrättelseuppslag, tips eller annan tillförlitlig information. Vidare får en kontroll inte genomföras enbart på grund av att en

person har ett utseende som uppfattas som utländskt eller på grund av hans eller hennes språk eller namn. Att de föreslagna åtgärderna får vidtas om varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas innebär att fotografier och fingeravtryck normalt inte tas som en första åtgärd vid en inre utlänningskontroll. En inre utlänningskontroll ska också dokumenteras.

Regeringen föreslår att det fotografi och de fingeravtryck som tas i samband med en inre utlänningskontroll omedelbart ska förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i landet. Det är dock enligt regeringen rimligt och ändamålsenligt att fotografier och fingeravtryck kan sparas om kontrollen visar att utlänningen inte har rätt att vistas i landet. Enligt regeringen väger intresset av att lagra uppgifterna tyngre än den enskildes integritetsintressen.

Utlänningsdatalagens 15 § bör kompletteras så att fotografier och fingeravtryck får användas vid kontroll av utlänningar under vistelsen i Sverige. Vid en inre utlänningskontroll kan därmed uppgift om vilken identitet en person lämnat i ett asylsökningssärende tas fram. Uppgiften kan sedan användas i de fortsatta slagningar och andra utredningsåtgärder som görs redan i dag. Hur kontrollen mot registret rent praktiskt ska gå till är enligt regeringen en fråga för de tillämpande myndigheterna. För att regleringen ska bli ändamålsenlig och effektiv behöver Polismyndigheten ha direktåtkomst till uppgifterna och enligt regeringen krävs för detta en ändring i 9 § utlänningsdataförordningen. I 20 § utlänningsdatalagen föreslås en följdändring som innebär att Polismyndigheten ska ha rätt att på begäran ta del av vissa uppgifter.

Fotografier och fingeravtryck som inte ska förstöras bör lagras i ett nationellt register. Av propositionen framgår att Migrationsverket redan i dag har rättsligt stöd för att föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8 § UtL. Det behövs emellertid en teknisk lösning för att förvara uppgifterna. Uppgifter som tas vid en inre utlänningskontroll och lagras i registret bör gallras efter en viss tid. I propositionen anges att detta kommer att regleras i förordning.

Missbruk av resehandlingar

Regeringen föreslår att det ska anges i utlänningslagen att resedokument inte ska utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker. Ett resedokument ska också återkallas om innehavaren upphör att vara flykting eller statslös. Migrationsverkets beslut om återkallelse av resedokument på den grunden att innehavaren upphör att vara flykting ska få överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatusförklaring.

Av propositionen framgår att det i dag inte finns någon begränsning av hur många resedokument en person maximalt kan beviljas. Däremot kan tungt vägande skäl hänförliga till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen medföra att resedokument inte utfärdas. Regeringen delar utredningens bedömning att det inte är förenligt med en rad internationella konventioner att

införa en begränsning av det antal resedokument som kan beviljas inom en viss tidsperiod motsvarande den som gäller för svenska pass.

När det gäller främlingspass föreslår regeringen att en ansökan om främlingspass ska avslås om det inom de senaste fem åren före ansökan har utfärdats tre sådana pass för utlänningen och det inte finns särskilda skäl att bifalla ansökan. Detta ska dock inte gälla i de fall det är obligatoriskt att utfärda främlingspass för en utlännings som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande eller som har beviljats skyddsstatusförklaring.

Därutöver ska Migrationsverket återkalla ett främlingspass om innehavaren blir svensk medborgare, får en annan handling som gäller som pass, ska resa till sitt hemland, inte längre har rätt att vistas i landet enligt ett beslut om avvisning eller utvisning eller avlider. Detta ska dock inte gälla om särskilda skäl talar emot det.

Det bör också enligt regeringens förslag införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om främlingspass.

Konsekvenser och ikraftträdande

Enligt regeringens bedömning medför förslagen inte några kostnader för myndigheterna som inte rymms inom befintliga anslag. Förslagen kan medföra besparingar för stat och kommun genom att fler utlännings som vistas i Sverige utan tillstånd kan förväntas återvända. Förslagen väntas få positiva konsekvenser för brottsbekämpningen.

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2021. Det behövs enligt regeringen inte några övergångsbestämmelser.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen snarast ska återkomma med konkreta förslag som ger berörda myndighetsföreträdare vid inre utlänningskontroll möjlighet till kroppsvisitation och undersökning av bagage, handresgods, handväskor och liknande. Motionärerna anför att för att förbättra arbetet med att kontrollera vilka personer som befinner sig i landet behövs ytterligare åtgärder. Frågor om identitet hänger samman med upprätthållandet av den reglerade invandringen, tilltron till asylsystemet och allmän ordning och säkerhet. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om att utöka möjligheterna att omhänderta pass och andra identitetshandlingar. Identitetshandlingar bör tas om hand i större utsträckning oberoende av om personen ansöker om uppehållstillstånd eller inte. Rätten att omhänderta identitetshandlingar bör även ges till fler myndigheter, t.ex. Tullverket, Kustbevakningen och Arbetsmiljöverket, eftersom dessa myndigheter kontrollerar gränser eller deltar i arbetsplatskontroller. Motionärerna begär vidare i yrkande 3 ett tillkännagivande om att åldersgränsen för tagande av fingeravtryck med stöd av

9 kap. 8 § utlänningslagen bör vara sex år. Det finns skäl för en sänkt ålder för biometriupptagningar för att identifiera barn som kan behöva hjälp och stöd från myndigheterna för att inte riskera att fara illa, utsättas för brott eller själva hamna i kriminalitet. Inom ramen för revideringen av Eurodacförordningen och ändringen av delar av viseringskodexen föreslås vidare sex år som åldersgräns för fingeravtryck. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om mer långtgående regler om återkallelse av främlingspass och resedokument. De grunder som gäller för återkallelse av pass ska i möjligaste mån också gälla för främlingspass och resedokument.

Även i kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att utöka möjligheterna att omhänderta pass och andra identitetshandlingar.

Jonas Andersson och Jennie Åfeldt (båda SD) begär i kommittémotion 2020/21:3921 yrkande 1 att riksdagen antar regeringens förslag med den ändringen att 9 kap. 8 § utlänningslagen (2005:716) får den lydelse som framgår av motionen. Fingeravtryck ska vid inre utlänningskontroll tas från sex års ålder. Det är inte rimligt att bortse från dagens normer och pågående arbete på EU-nivå. Det handlar också om att barn ska skyddas från att fara illa. I yrkande 2 begär motionärerna ett tillkännagivande om ett förtydligande om att ta med utlännningar. Motionärerna anser att regeringen bör återkomma med ett förslag om förtydligande om att en utlänningskontroll får medtas, inte bara kallas eller hämtas, vid en inre utlänningskontroll. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om beslagtagande av handlingar vid inre utlänningskontroll. Regeringen bör enligt motionärerna återkomma med ett förslag om att omhänderta identitetshandlingar vid inre utlänningskontroll i enlighet med Återvändandeutredningens förslag. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om kroppsvisitation vid inre utlänningskontroll. Regeringen bör återkomma med Återvändandeutredningens förslag om att införa en möjlighet att kroppsvisitera en person och undersöka de väskor och andra föremål som kan antas tillhöra denne, även i samband med inre utlänningskontroll, om varken utlänningskontrollens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas. Motionärerna begär vidare tillkännagivanden om tvingande bestämmelser om fotografering och fingeravtrycksupptagning (yrkande 5) samt om att begränsningar i beviljandet av resedokument bör utredas (yrkande 6). I motionen anges att det är rimligt att införa vissa begränsningar även när det gäller rätten till resedokument så att inte hur många resedokument som helst kan beviljas under kort tid. Vidare begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om begränsningar i giltighetstid och giltighetsområde för resedokument. Det bör enligt motionärerna införas samma möjligheter att begränsa resedokument som redan finns för främlingspass. I yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om begränsningar i rätten till främlingspass. Det bör enligt motionärerna införas ytterligare begränsningar genom att främlingspass inte ska beviljas en utlänningskontroll som redan fått två pass under en femårsperiod. Motionärerna anger att vissa undantag emellertid bör kunna göras. I yrkandena 9 och 10 begärs tillkännagivanden om återkallelse av resehandlingar och om tillförlitlig och detaljerad statistik över resehandlingar. Enligt motionärerna

bör reglerna ses över så att samma regler ska gälla för utlänningars resehandlingar som för svenska medborgares pass. Tillkännagivanden om att spara fotografier och fingeravtryck av utlänningar samt om att biometriska uppgifter i den centrala utlänningsdatabasen aldrig ska gallras begärs i yrkandena 11 och 12. Motionärerna anför bl.a. att det bör utredas hur fotografier och fingeravtryck ska sparas både på kortet och i en nationell databas. Det bör också övervägas att utöka tidsfristen för gallring av biometriska uppgifter.

I kommittémotion 2020/21:3930 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) föreslås att regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen när det gäller 9 kap. 8 § samt förslaget till lag om ändring i utlänningsdatalagen bör avslås. Motionärerna anför bl.a. följande. Delar av propositionen innehåller brister när det gäller förslagen om kontrollåtgärder. Det handlar om dåligt underbyggda förslag. Vidare är behovet av förslagen otillräckligt kartlagt. Dessutom är konsekvenserna inte tillräckligt analyserade. Det finns en överhängande risk för etnisk profilering och diskriminering om förslagen genomförs.

Hans Eklind m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2020/21:3948 yrkande 1 ett tillkännagivande om att se över möjligheten för polisen att ta dna-prov vid inre utlänningskontroller. Motionärerna anför att ytterligare åtgärder behövs för att värna den reglerade invandringen och den inre säkerheten. Antalet personer som vistas olovligt i Sverige behöver minska kraftigt. Vidare behöver återvändandearbetet effektiviseras. En möjlighet att ta dna-prov vid inre utlänningskontroll höjer säkerheten vid en identifiering. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att vid en inre utlänningskontroll ska fingeravtryck, dna-prov och fotografering vara obligatoriskt, inte fakultativt. Motionärerna begär vidare i yrkande 3 ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att begränsa utfärdandet av främlingspass för alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att tillåta en nedre åldersgräns för insamling av fingeravtryck på barn från sex års ålder.

Utskottets ställningstagande

Verktyg vid inre utlänningskontroll

Principen om en reglerad invandring utgör grunden för det utlänningsrättsliga regelverket. Som huvudregel krävs att uppehållstillstånd har beviljats före inresa i Sverige. Det är viktigt att personer inte ska kunna vistas olovligt i Sverige oavsett om det beror på att personen aldrig gett sig till känna för myndigheterna, stannar kvar efter att ett tillstånd har gått ut eller undandrar sig verkställighet av ett av- eller utvisningsbeslut. Utskottet delar regeringens bedömning att för att upprätthålla den reglerade invandringen är det nödvändigt att kunna klarlägga om personer som befinner sig i Sverige har rätt att vistas här. Utskottet anser också, i likhet med regeringen, att det är särskilt viktigt att identifiera och skydda barn och unga. För att kunna göra detta behöver personen kunna identifieras. Att identiteten på utlänningar som befinner sig i Sverige klarläggs är också viktigt ur ett säkerhetsperspektiv.

I avsaknad av pass och andra identitetshandlingar är fotografier och fingeravtryck ett viktigt medel för identifiering. Möjligheten att ta fotografi och fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll är emellertid i dag begränsad och finns endast om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd i samband med kontrollen, om det finns grund för att ta personen i förvar, om han eller hon har ett uppehållstillståndskort som behöver kontrolleras eller för att genom en sökning i Schengens informationssystem identifiera utlänningen om identiteten inte kan fastställas på annat sätt. För att öka möjligheten att identifiera personer vid en inre utlänningskontroll finns det således enligt utskottets mening behov av en utökad möjlighet att kunna ta fotografier och fingeravtryck. Utskottet är därför positivt till regeringens förslag om att Migrationsverket eller Polismyndigheten ska få fotografera en utlänningskontroll och, om utlänningskontrollen har fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om varken utlänningskontrollen eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en inre utlänningskontroll. Regeringen föreslår också att fotografier och fingeravtryck som tas i samband med en inre utlänningskontroll omedelbart ska förstöras om kontrollen visar att utlänningskontrollen har rätt att vistas i landet. Om personen saknar rätt att vistas här ska de lagras i Migrationsverkets register.

Utskottet, som vill understryka att det är väsentligt att de inre utlänningskontrollerna inte utförs på ett diskriminerande sätt, kan konstatera att förslagen om en utökad möjlighet att kunna ta fotografier och fingeravtryck inte innebär några ändringar av grunderna för när en inre utlänningskontroll får vidtas. En kontroll får utföras endast om det finns grundad anledning att anta att utlänningskontrollen saknar rätt att uppehålla sig här i landet eller om det annars finns särskild anledning till kontroll. Utskottet vill understryka att en inre utlänningskontroll enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd endast får företas efter en helhetsbedömning av föreliggande objektiva omständigheter grundade på den enskilda polisens iakttagelser, spaningsuppgifter, underrättelseuppslag, tips eller annan tillförlitlig information. En inre utlänningskontroll ska dokumenteras och får inte genomföras enbart på grund av att en person har ett utseende som uppfattas som utländskt eller på grund av hans eller hennes språk eller namn.

Utskottet noterar även att regeringen i den nu föreslagna bestämmelsen om möjlighet att ta fotografi och fingeravtryck av en utlänningskontroll föreslår en bevisregel som motsvarar den som redan gäller.

Utskottet delar regeringens bedömning när det gäller frågor om personuppgiftsansvar och dataskydd, dvs. att var och en av Migrationsverket och Polismyndigheten är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför och där bedömningen ska ske utifrån de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet (9 § utlänningsdatalagen). Migrationsverket anses som personuppgiftsansvarig för de register över fingeravtryck och fotografier som förs med stöd av 15 § utlänningsdatalagen, även om Polismyndigheten har hand om fingeravtrycksregistret.

När det gäller frågan om en åldersgräns för att få ta fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll noterar utskottet att det inte finns någon gemensam

nedre åldersgräns för när fingeravtryck får tas av utlänningar, men att 14 år är den åldersgräns som nu gäller för att bl.a. ta fingeravtryck när en utlänning ansöker om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande. Utskottet kan vidare konstatera att det pågår förhandlingar om en sexårsgräns i samband med revideringen av Eurodacförordningen och viseringskodexen. Utskottet anser att detta arbete inte bör föregås. Enligt utskottets mening saknas det därmed skäl för riksdagen att nu besluta om en åldersgräns på sex år eller ge regeringen detta till känna.

Med det anförda tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motion 2020/21:3930 (V) om avslag på regeringens förslag om utökad möjlighet att ta fotografier och fingeravtryck samt registrera dessa i vissa fall. Utskottet avstyrker även med det anförda motionerna 2020/21:3955 (M) yrkande 3, 2020/21:3921 (SD) yrkande 1 och 2020/21:3948 (KD) yrkande 4 om att fingeravtryck ska kunna tas från sex års ålder.

I ett antal motioner föreslås att det bör införas en möjlighet att företa kroppsvisitation och undersökning av bagage, handresgods, handväskor och liknande vid en inre utlänningskontroll. Vidare finns yrkanden om att utöka möjligheterna att omhänderta pass och andra identitetshandlingar vid inre utlänningskontroller. Utskottet kan konstatera att det i dag finns en möjlighet att vid en inresekontroll utföra en kroppsvisitation och en undersökning av bagage m.m. samt omhänderta pass eller andra identitetshandlingar. Detta är emellertid inte möjligt vid inre utlänningskontroller. Utskottet noterar att Återvändandeutredningen föreslår att det i samband med en inre utlänningskontroll ska vara möjligt för Polismyndigheten och Kustbevakningen att kroppsvisitera en utlänning och undersöka hans eller hennes bagage m.m. för att eftersöka pass och andra identitetshandlingar i den utsträckning som är nödvändig för att ta reda på utlänningens identitet och rätt till vistelse i Sverige. Vidare föreslår utredningen att om utlänningen inte på begäran visar upp pass eller andra handlingar och det inte kan klarläggas att utlänningen har rätt att vistas i Sverige eller om det råder oklarhet om utlänningens identitet, bör utlänningens pass eller andra identitetshandlingar få tas om hand i väntan på att utlänningen får tillstånd att vistas här eller lämnar Sverige (SOU 2017:93). Det saknas enligt utskottets mening skäl för riksdagen att i nuläget göra ett tillkännagivande med anledning av motionerna 2020/21:3955 (M) yrkandena 1 och 2, 2020/21:3921 (SD) yrkandena 3 och 4 samt 2020/21:3524 (M) yrkande 16. Motionerna avstyrks därför.

I en motion föreslås en översyn av möjligheten att ta dna-prov vid en inre utlänningskontroll. Utskottet kan konstatera att regeringens förslag om utökad möjlighet att ta fotografi och fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll kommer att motverka att personer vistas olovligen i Sverige. Utökningen, som är viktig ur ett säkerhetsperspektiv, behövs också för att identifiera och skydda barn och unga. Utskottet noterar i detta sammanhang att Återvändandeutredningen anger att identifiering av personer skulle kunna ske med hjälp av dna men att det i dag bara används inom ramen för polisens brottsbekämpande verksamhet och att det är mer ingripande än vad som är nödvändigt för att

uppnå syftet att identifiera en person vid en inre utlänningskontroll. Utskottet anser att regeringens förslag är väl avvägt och är inte berett att ställa sig bakom förslag om att införa en möjlighet att ta dna-prov vid en inre utlänningskontroll. Motion 2020/21:3948 (KD) yrkande 1 avstyrks därmed.

I en motion föreslås att det bör tydliggöras att en utlännings ska få tas med vid en inre utlänningskontroll och inte bara hämtas eller kallas. Utskottet noterar att Återvändandeutredningen tar upp frågan om ”medtagande”. Enligt utredningen torde det kunna antas att - när omständigheterna i det enskilda fallet är sådana att förutsättningarna för en hämtning utan föregående kallelse är uppfyllda - också finns en grund för förvar och därmed förutsättningar för att omhänderta personen med stöd av polislagen. Utredningen anser dock att det finns skäl att förtydliga detta (SOU 2017:93). Utskottet anser att det saknas skäl att nu göra ett tillkännagivande om ”medtagande” och avstyrker motion 2020/21:3921 (SD) yrkande 2.

I ett par motioner föreslås att bestämmelsen om fotografering och fingeravtrycksupptagning bör göras tvingande. Utskottet anser som angetts ovan att möjligheten att ta fotografier och fingeravtryck är ett viktigt verktyg för identifiering och att det i nu aktuellt ärende föreslås att denna möjlighet utökas betydligt vid inre utlänningskontroller. Utskottet noterar att förslaget, som således är utformat som en möjlighet att ta fotografi och fingeravtryck, ligger i linje med utformningen av gällande regelverk. Utskottet anser därför att det saknas skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att bestämmelsen bör göras tvingande eller obligatorisk. Motionerna 2020/21:3921 (SD) yrkande 5 och 2020/21:3948 (KD) yrkande 2 avstyrks därmed.

Utskottet vill här peka på att identitetsfrågor även behandlas i andra sammanhang. Bland annat infördes nyligen, med anledning av EU-förordningar om Schengens informationssystem, förkortat SIS, en ny bestämmelse i utlänningslagen om att utlänningslagarna i vissa fall är skyldiga att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck vid gränskontroll eller inre utlänningskontroll för att genom en sökning i SIS kunna fastställa identiteten om det inte kan ske på annat sätt (prop. 2020/21:6, bet. 2020/21:JuU7, rskr. 2020/21:55). Genom ändringar i lagen om Schengens informationssystem (2000:344) utökades också Polismyndighetens möjligheter att söka med hjälp av fingeravtryck i SIS och att använda sådana uppgifter som redan finns i systemet. Vidare behandlar socialförsäkringsutskottet nu även proposition 2020/21:120 med förslag till bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1157 om säkrare identitetskort för unionsmedborgare och uppehållshandlingar som utfärdas till unionsmedborgare och deras familjemedlemmar när de utövar rätten till fri rörlighet. Bestämmelserna innebär främst att enskilda ska vara skyldiga att låta sig fotograferas och lämna fingeravtryck inför utfärdande av uppehållskort och permanenta uppehållskort samt vid vissa kontroller av dessa samt av nationella identitetskort. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 augusti 2021.

Utskottet kan därutöver konstatera att det i departementspromemorian Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem (Ds 2021:9) föreslås att en utlänning vid inre utlänningskontroll ska vara skyldig att låta en polis eller tjänsteman vid Kustbevakningen eller Migrationsverket fotografera honom eller henne och ta fingeravtryck för att en kontroll ska kunna genomföras enligt en EU-förordning om inrättande av ett in- och utresesystem för registrering av bl.a. in- och utreseuppgifter och av uppgifter om nekad inresa för tredjelandsmedborgare som passerar medlemsstaternas yttre gränser.

Missbruk av resehandlingar

Utskottet kan liksom regeringen konstatera att det förekommer ett visst missbruk av resehandlingar som Migrationsverket utfärdar. Det förs dock inte någon heltäckande statistik över förlustanmälda resehandlingar. Det kan även finnas ett visst mörkertal. Missbruket, som kan underlättas av att det inte finns någon begränsning i hur många handlingar som kan utfärdas för en person, kan leda till att personer kan vistas i Sverige olovligen och undgå upptäckt vid inre utlänningskontroller.

Sverige är enligt en rad internationella konventioner skyldigt att utfärda resedokument för flyktingar och statslösa personer. Resedokument utfärdas för viss tid och enligt Migrationsverkets föreskrifter beslutar verket om en giltighetstid utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, dock högst fem år. Enligt praxis ska resedokument emellertid inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker. Regeringen föreslår nu att gällande praxis ska framgå av regelverket varför det uttryckligen ska anges i utlänningslagen att resedokument inte ska utfärdas i dessa fall.

I en motion föreslås att endast ett begränsat antal resedokument ska kunna beviljas. Utskottet delar regeringens bedömning att det inte på samma sätt som gäller för svenska pass är förenligt med internationella konventioner att införa en begränsning av det antal resedokument som kan beviljas inom en viss tidsperiod. Utskottet noterar även att, som anges i propositionen, det finns en överhängande risk att en begränsning av antalet resedokument inte blir meningsfull, eftersom resedokument i dag endast utfärdas i de fall det är obligatoriskt enligt konventionerna. Utskottet avstyrker därför motion 2020/21:3921 (SD) yrkande 6. Mot samma bakgrund avstyrker utskottet motion 2020/21:3921 (SD) yrkande 7 om att även resedokument ska kunna begränsas i giltighetstid och giltighetsområde, på samma sätt som i dag är möjligt för främlingspass.

Regeringen föreslår att en ansökan om främlingspass ska avslås om det inom de senaste fem åren före ansökan har utfärdats tre sådana pass för utlänningsen och det inte finns särskilda skäl att bifalla ansökan. När det gäller främlingspass kan utskottet konstatera att Migrationsverket är skyldigt att utfärda ett främlingspass till en utlänning som har uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller övrig skyddsbehövande eller har beviljats skyddsstatusförklaring, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den

allmänna ordningen kräver att så inte sker. Eftersom det således är obligatoriskt att utfärda främlingspass till utlänningar i vissa fall bör, som regeringen föreslår, undantag från begränsningsregeln göras för dessa grupper. Regeringen anger att de ytterligare förslag som utredningen har lämnat, bl.a. när det gäller passens giltighetsområde, kan genomföras på lägre författningsnivå än lag. Regeringen föreslår därför ett bemyndigande om att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att begränsa utfärdandet av främlingspass för alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande eller att ytterligare skärpa begränsningsregeln. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:3921 (SD) yrkande 8 och 2020/21:3948 (KD) yrkande 3.

När det gäller frågan om återkallelse av resedokument föreslår regeringen att det i utlänningslagen ska anges att ett resedokument ska återkallas om innehavaren upphör att vara flykting eller statslös. I fråga om främlingspass föreslår regeringen att det i utlänningslagen ska anges att Migrationsverket ska återkalla ett främlingspass i ett antal situationer, som exempelvis om innehavaren blir svensk medborgare, får en annan handling som gäller som pass, ska resa till sitt hemland, inte längre har rätt att vistas i landet enligt ett beslut om avvísning eller utvisning eller avlider. Främlingspasset ska dock inte återkallas om särskilda skäl talar emot det. De särskilda skälen för att låta bli att återkalla ett främlingspass ska enligt regeringen användas restriktivt.

I ett par motioner föreslås mer långtgående regler om återkallelse av främlingspass och resedokument. Utskottet anser dock att regeringens förslag är väl avvägda. Motionerna 2020/21:3955 (M) yrkande 4 och 2020/21:3921 (SD) yrkande 9 avstyrks därmed.

I fråga om tillförlitlig och mer detaljerad statistik över resehandlingar noterar utskottet att, som anges i utredningsbetänkandet SOU 2017:93, Migrationsverket inte för någon statistik över förlustanmälda resehandlingar men spärrar resedokument och främlingspass som anmäls som stulna eller förkomna i SIS. Motion 2020/21:3921 (SD) yrkande 10 avstyrks därmed.

Regeringen föreslår att fotografi och fingeravtryck som tas vid inre utlänningskontroller omedelbart ska förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige. I annat fall kan fotografi och fingeravtryck lagras i ett register med stöd av utlänningsdatalagen och gallras efter viss tid. I en motion föreslås att fotografier och fingeravtryck bör sparas och att biometriska uppgifter för utlänningar inte bör gallras. Utskottet kan konstatera att frågan om registrering och gallring inte behandlas i nu aktuell proposition. Av propositionen framgår emellertid att regeringen avser att återkomma till frågan i ett annat sammanhang. Mot bakgrund av det anförda ser utskottet inte skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande med anledning av motion 2020/21:3921 (SD) yrkandena 11 och 12. Motionen avstyrks därför.

Reservationer

1. **Fotografi och fingeravtryck vid inre utlänningskontroll, punkt 1 (SD)**

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar 9 kap. 8 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 1, bifaller delvis proposition 2020/21:159 punkt 1 i denna del och avslår motion 2020/21:3930 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) i denna del.

Ställningstagande

I pågående förhandlingar om revideringen av Eurodacförordningen och viseringskodexen föreslås sex år som åldersgräns för fingeravtryck. Vidare finns det skäl för en sänkt ålder för biometriupptagningar för att kunna identifiera barn i behov av hjälp och stöd från myndigheterna samt för att de inte ska riskera att fara illa, utsättas för brott eller själva hamna i kriminalitet. Fingeravtryck bör således kunna tas från sex års ålder vid inresa, ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov, förvar samt inre utlänningskontroller. 9 kap. 8 § UtlL bör därför ändras i enlighet med vad som framgår av bilaga 3.

2. **Fotografi och fingeravtryck vid inre utlänningskontroll, punkt 1 (V)**

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar det avser 9 kap. 8 §.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3930 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) i denna del och avslår proposition 2020/21:159 punkt 1 i denna del och motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

De regler som gäller fotografering och fingeravtryck är komplexa och rör frågor om personlig integritet samt gränserna för det i grundlagen fastslagna skyddet mot påtvingat kroppsligt ingrepp samt rätten till skydd för privat- och familjeliv som stadgas i Europakonventionen. Regeringens beredning av förslagen är undermålig och allvarlig kritik har framförts av Lagrådet över bl.a. förslaget om att Migrationsverket och Polismyndigheten ska ges möjlighet att fotografera eller ta fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll. Förslagen är således dåligt underbyggda, behoven av dem är otillräckligt kartlagda och konsekvenserna är inte analyserade. Nyttan och behovet av förslaget måste ifrågasättas. Vidare är risken för etnisk profilering och diskriminering överhängande om förslaget genomförs. Sammantaget har propositionen sådana brister när det gäller förslagen om kontrollåtgärder vid inre utlänningskontroll att dessa bör avslås. Förslaget till ändring av 9 kap. 8 § i utlänningslagen bör därmed avslås.

3. Register över fotografier och fingeravtryck , punkt 2 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3930 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) i denna del och avslår proposition 2020/21:159 punkt 2.

Ställningstagande

Förslaget om hur fotografier och fingeravtryck ska få behandlas, alltså sparas för framtida användning är komplext och rör rätten till skydd för privat- och familjeliv som stadgas i Europakonventionen. Förslaget är dåligt underbyggt, behovet otillräckligt kartlagt och konsekvenserna är inte analyserade. Sammantaget har propositionen sådana brister att regeringens förslag till ändring i utlänningsdatalagen bör avslås.

4. Åldersgräns för fingeravtryck, punkt 4 (M, KD, L)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Arin Karapet (M) och Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 4 och
2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Den nuvarande åldersgränsen för att ta fingeravtryck vid en inre utlänningskontroll är 14 år. Regeringen föreslår ingen ändring när det gäller åldersgränsen trots att det i Återvändandeutredningens betänkande föreslås en åldersgräns om sex år (SOU 2017:93). Som Återvändandeutredningen anger är det ur ett barnrättsperspektiv viktigt att kunna identifiera underåriga som uppehåller sig i landet och kan behöva hjälp och stöd från myndigheterna för att inte riskera att fara illa, utsättas för brott eller själva hamna i kriminalitet. Även Migrationsverket har i sitt remissvar angett att det ur ett barnperspektiv är positivt med sänkt ålder för biometriupptagningar. Inom ramen för revideringen av Eurodacförordningen och ändringen av delar av viseringskodexen föreslås också sex år som åldersgräns för fingeravtryck. Vid ansökan om uppehållstillstånd gäller i dag en åldersgräns på sex år. Det är önskvärt att reglerna om åldersgränser för fingeravtryck är så enhetliga som möjligt på migrationsområdet. Därutöver behöver problematiken med personer som uppger en lägre ålder än den verkliga motverkas. Mot denna bakgrund bör regeringen skyndsamt återkomma med lagförslag där åldersgränsen för tagande av fingeravtryck är sex år.

5. Utökade befogenheter m.m., punkt 5 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Arin Karapet (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,
2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 3–5 och 11,
2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 1 och 2 samt
2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Frågor om identitet hänger samman med upprätthållandet av den reglerade invandringen, tilltron till asylsystemet och allmän ordning och säkerhet. Ytterligare åtgärder krävs för att förbättra kontrollen av vilka personer som befinner sig i landet och regeringen bör därför snarast återkomma med förslag som ger berörda myndighetsföreträdare möjlighet till kroppsvisitation och undersökning av bagage, handresgods, handväskor och liknande vid inre utlänningskontroller, om varken utlänningsens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas på annat sätt. Vidare bör möjligheterna att vid inre utlänningskontroller kunna omhänderta pass och andra identitetshandlingar utökas och det bör även utredas hur fotografier och fingeravtryck ska kunna sparas, både på kortet och i en nationell databas.

Antalet personer som vistas olovligt i Sverige behöver minska kraftigt. För att värna den reglerade invandringen och den inre säkerheten måste ytterligare åtgärder vidtas och återvändandearbetet effektiviseras. En möjlighet att ta dna-prov vid inre utlänningskontroller skulle höja säkerheten vid identifiering. Möjligheten för polisen att ta dna-prov vid inre utlänningskontroller bör därför utredas.

Mot bakgrund av de senaste årens migrationskris och bristande gränskontroller bör bestämmelsen om att ta fotografi och fingeravtryck m.m. vid en inre utlänningskontroll vara tvingande.

6. Medtagande för utredning och gallring av fotografi och fingeravtryck, punkt 6 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 2 och 12.

Ställningstagande

Återvändandeutredningen föreslår att det förtydligas att en utlänning ska få tas med, inte bara kallas eller hämtas, vid en inre utlänningskontroll (SOU 2017:93). Regeringen bör återkomma med förslag till ett förtydligande om vad som gäller vid medtagande.

Vidare bör möjligheten att gallra biometriska uppgifter i den centrala utlänningsdatabasen tas bort.

7. Begränsning av rätt till resedokument och statistik över resehandlingar, punkt 7 (SD, KD)

av Linda Lindberg (SD), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 6 och 10.

Ställningstagande

I syfte att motverka missbruk bör rätten till resedokument utredas och det bör införas begränsningar vad gäller antalet resedokument som kan beviljas.

Det saknas statistik över hur många resehandlingar som har utfärdats, återlämnats, makulerats eller förlustanmälts. Regeringen bör därför ge Migrationsverket ett uppdrag om att ta fram sådan statistik samt uppgifter om innehavarens nationalitet och under vilka omständigheter exempelvis en resehandling har förkommit.

8. Resedokuments giltighetstid och giltighetsområde, punkt 8 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Utöver att begränsa möjligheten att beviljas flera resedokument på kort tid bör det införas en möjlighet att begränsa resedokument i både giltighetstid och giltighetsområde. En sådan möjlighet finns redan i dag när det gäller främlingspass. Möjligheten kan användas där ett avslag inte är aktuellt eller exempelvis om allvarig brottslighet har förekommit men denna inte når upp till konventionens krav, dvs. hot mot den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

9. Begränsning av främlingspass och återkallelse av resehandlingar, punkt 9 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Arin Karapet (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD) yrkandena 8 och 9,

2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3 och

2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4.

Ställningstagande

Det är orimligt att en utlänning gång på gång kan beviljas ett främlingspass oavsett hur många gånger utlänningen förlorat sitt pass. Ett mycket stort antal av alla utlänningar som beviljas uppehållstillstånd får tillstånd på grund av skyddsskäl. Bestämmelserna om främlingspass för skyddsbehövande måste därför skärpas ytterligare, exempelvis genom att ett främlingspass inte ska beviljas om det under den gångna femårsperioden redan har utfärdats två pass. Undantag från denna regel ska endast göras i fall där det är uppenbart att inget missbruk är för handen. Vidare bör det i undantagsfall vara möjligt att utfärda ett främlingspass med mycket kort giltighetstid, exempelvis tre månader, och med en sträng begränsning i giltighetsområde, exempelvis endast ett land utom

Sverige. Det torde finnas goda förutsättningar att förena detta med Sveriges EU-rättsliga förpliktelser. Frågan bör utredas särskilt.

Därutöver behöver reglerna om återkallelse av främlingspass och resedokument ses över. Grunderna för återkallelse bör vara samma som för svenska medborgares pass.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27).

Följdmotionerna

2020/21:3921 av Jonas Andersson i Skellefteå och Jennie Åfeldt (båda SD):

1. Riksdagen antar regeringens förslag med den ändringen att 9 kap. 8 § utlänningslagen (2005:716) får den lydelse som framgår av motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligande om att ta med utlännningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beslagtagande av handlingar vid inre utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kroppsvisitation vid inre utlänningskontroll och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tvingande bestämmelser om fotografering och fingeravtrycksupptagning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda begränsningar i beviljandet av resedokument och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsningar i giltighetstid och giltighetsområde för resedokument och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om begränsningar i rätten till främlingspass och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återkallelse av resehandlingar och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillförlitlig och detaljerad statistik över resehandlingar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att spara fotografier och fingeravtryck av utlänningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biometriska uppgifter i den centrala utlänningsdatabasen aldrig ska gallras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3930 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

Riksdagen avslår förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) när det gäller 9 kap. 8 § samt förslaget till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27) i proposition 2020/21:159 Vissa identitetsfrågor inom utlänningsrätten.

2020/21:3948 av Hans Eklind m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för polisen att ta dna-prov vid inre utlänningskontroller och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid en inre utlänningskontroll ska fingeravtryck, dna-prov och fotografering vara obligatoriskt, inte fakultativt, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att begränsa utfärdandet av främlingspass för alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillåta en nedre åldersgräns för insamling av fingeravtryck på barn från sex års ålder och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3955 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma med konkreta förslag som ger berörda myndighetsföreträdare vid inre utlänningskontroll möjlighet till kroppsvisitation och undersökning av bagage, handresgods, handväskor och liknande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheterna att omhändertaga pass och andra identitetshandlingar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åldersgränsen för tagande av fingeravtryck med stöd av 9 kap. 8 § utlänningslagen bör vara sex år och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om mer långtgående regler om återkallelse av främlingspass och resedokument och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheterna att omhänderta pass och andra identitetshandlingar och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen
(2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 2 kap. 2 §, 4 kap. 4 §, 9 kap. 8 § och 14 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 1 b och 1 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.*1 b §*

En ansökan om främlingspass ska avslås om det inom de senaste fem åren före ansökan har utfärdats tre sådana pass för utlämningen och det inte finns särskilda skäl att bifalla ansökan.

Första stycket gäller inte de fall som anges i 1 a § andra stycket.

1 c §

Migrationsverket ska återkalla ett främlingspass om innehavaren

- 1. blir svensk medborgare,*
- 2. får en annan handling som gäller som pass,*
- 3. ska resa till sitt hemland,*
- 4. inte längre har rätt att vistas i landet enligt ett beslut om avvisning eller utvisning, eller*
- 5. avlider.*

Första stycket gäller inte om särskilda skäl talar emot det.

2 §

Regeringen får meddela föreskrifter om i vilka fall svenska myndigheter får utfärda pass för utlänningar.

Regeringen eller *efter* Regeringen eller *den myndighet*
regeringens *bemyndigande* *som regeringen bestämmer* får
Migrationsverket får meddela meddela föreskrifter om vilka

föreskrifter om vilka handlingar som får godtas som pass.

handlingar som får godtas som pass.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om främlingspass.

4 kap.

4 §

För en flykting eller statslös får utfärdas en särskild passhandling för resor utanför Sverige (resedokument). *Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om resedokument.*

För en flykting eller *en* statslös *utlänning* får *det* utfärdas en särskild passhandling för resor utanför Sverige (resedokument). *Ett resedokument ska dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.*

Ett resedokument ska återkallas om innehavaren upphör att vara flykting eller statslös.

Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om resedokument.

9 kap.

8 §¹

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen *har* fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, *eller*

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §,

3. det finns grund för att besluta om förvar.

3. det finns grund för att besluta om förvar, *eller*

4. varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 ska omedelbart förstöras

¹ Senaste lydelse 2014:655.

*om det framkommer att utlänningen
har rätt att vistas i Sverige.*

14 kap.

6 §²

Migrationsverkets beslut enligt 4 kap. 3, 3 a, 3 c och 4 §§ i fråga om statusförklaring eller resedokument eller om återkallelse av statusförklaring får överklagas till en migrationsdomstol.

Ett beslut om återkallelse av resedokument på den grund att innehavaren upphör att vara flykting får dock överklagas endast i samband med ett överklagande av ett beslut om återkallelse av flyktingstatusförklaring.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

² Senaste lydelse 2009:1542.

2 Förslag till lag om ändring i utlänningsdatalagen (2016:27)

Härigenom föreskrivs att 15 och 20 §§ utlänningsdatalagen (2016:27) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §¹

Migrationsverket får föra separata register över fingeravtryck och fotografier som tas med stöd av 9 kap. 8 § utlänningslagen (2005:716).

Med begränsning av de ändamål som annars gäller enligt 11 och 13 §§ får uppgifter om fingeravtryck eller fotografier i registren användas endast

1. vid prövning av ansökningar om uppehållstillstånd där skäl som anges i 4 kap. 1–2 a §§ utlänningslagen åberopas,

2. i ärenden om avvisning och utvisning,

3. i testverksamhet,

4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket, *eller*

5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot fingeravtrycks- och signalementsregister som Polismyndigheten för enligt 5 kap. 11 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område.

4. om det behövs för att kontrollera identiteten av en person på ett fotografi som kommit in till Migrationsverket,

5. om det behövs för att Migrationsverket ska kunna kontrollera ett fingeravtryck mot fingeravtrycks- och signalementsregister som Polismyndigheten för enligt 5 kap. 11 § lagen (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalagens område, *eller*

6. vid kontroll av utlänningar under vistelsen i Sverige.

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela

1. ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i registren över fingeravtryck och fotografier, och

2. föreskrifter om gallring.

20 §²

Polismyndigheten har rätt att ta del av personuppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 eller 15 § vid direktåtkomst enligt 19 §. Säkerhetspolisen och utlandsmyndigheterna har motsvarande rätt

¹ Senaste lydelse 2018:1712.

² Senaste lydelse 2018:1611.

att vid direktåtkomst ta del av uppgifter som Migrationsverket behandlar enligt 11 §.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11 § 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, *eller* 5.

Om det finns skäl för det ska Migrationsverket på eget initiativ lämna uppgifter som avses i andra stycket andra meningen till Polismyndigheten.

Migrationsverket ska på begäran av Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller en utlandsmyndighet lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 11 § 1 eller 2. Migrationsverket ska också på begäran av Polismyndigheten lämna ut personuppgifter som verket behandlar enligt 15 § andra stycket 1, 2, 5 *eller* 6.

Om det finns skäl för det ska Migrationsverket på eget initiativ lämna uppgifter som avses i andra stycket andra meningen till Polismyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2021.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Reservation 1 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

9 kap

8 §

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen har fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen fyllt sex år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §,

3. det finns grund för att besluta om förvar, eller

4. varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.